

19. החברים בקיבוץ – אתמול והיום

רומן רולן תיאר בספרו ז'ן קריסטוף מיהו חבר אמיתי. זה להיות חבר או לא. קיים או לא קיים. אין מקום לשתי אמיתות. יש לי חבר... יש לי חבר.

אושר נעים [הוא] להפליג באגם המחשבה!... בשכבו בתחתית הסירה, כשהגוף שזוף מהשמש, הרוח הנעימה והרעננה המחליקה על פני המים מלטפת את פניו, הוא נרדם כשהוא כמו תלוי בשמים, מרגיש את המים העמוקים בגוף הרפוי, בסירה המתנדנדת, וטובל בהם את ידו ברישול. קם ומשעין את הסנטר על קצה הסירה, מביט למים הזורמים, כמו בילדותו. רואה ניצוצות של יצורים מוזרים העוברים במהירות כברקים... אחרים, ועוד אחרים, כמה ועוד כמה... אף פעם לא אותם יצורים. צוחק מול התופעה המדהימה המתרחשת בתוכו, צוחק על מחשבתו; אינו חש צורך לרכז אותה. לבחור, למה לבחור בין אין-ספור החלומות? יש זמן לכך, מאוחר יותר!... כאשר יחפוץ, די בהטלת הרשת כדי לתפוס את השדים המשתקפים במים. בינתיים ייתן להם לעבור... מאוחר יותר... הסירה שטה ברוח הפושרת והזרם האדיש. מזג האוויר נעים, יש שמש ושקט!

מתוך: רומן רולן (1866–1944), ז'ן קריסטוף, כרך 2, עמ' 6

(מתורגם מפורטוגזית).

אי אפשר להקים קהילה כמו קיבוץ ולקיימה אם יסודותיה אינם נשענים על קבוצה של חברים וידידים. קיבוץ בריא מבוסס בראש ובראשונה על אקלים של אמונה הדדית, על אופי חזק, על כישרון, על טוהר הרוח, על איחוד מקסימלי של כוחות תרבותיים, על זניחת דעות קדומות, ובסופו של דבר על הגינות, הגינות רבה. כך חלמתי בתנועת הנוער, כשהתכוננתי לחיים הקהילתיים העתידיים. ואכן, כך היה בקיבוץ שנים רבות. אין פירוש הדבר שהכול התנהל ללא בעיות, סכסוכים, רצונות ושאיפות. החיים התנהלו בדרך שבה מתנהלים החיים בין בני אנוש.

לצערי, עם השנים דווקא אלה שיכלו להוביל לאורח החיים הקיבוצי הראוי, הם שדחקו הצידה את האינטרס הכללי לטובת האינטרס הפרטי. מי יכול לומר "לא" למנהיג הטוען יומם ולילה שהאמנות חשובה יותר מכל ה"תנועה" יחד? מי נהג לומר לעשרות חברים שבעיותיהם הפרטיות חשובות פחות מאלה של הקיבוץ? כך אירעה עזיבה המונית של חברים רציניים, מוסריים, אינטליגנטיים, תרבותיים ומוכשרים, כאילו תוכנן הדבר מראש, והקיבוץ כמעט התרוקן. מוצדק? כן! צודק? לא ולא!

היום, כאשר שערות שיבה מגדירות, בלי הרבה הסברים, את היום-יום, חוזרת וטורדת אותי התהייה: האם הכול היה מבוסס על ידידויות כנות או אולי כמה מאיתנו, מעטים, האמנו בתמימות ברגשות שתוארו כה יפה בז'ן קריסטוף?

יש לי חבר!... כמה מתוק למצוא איזו נפש, להתאסף בקן, באמצע הסופה, מקלט רך ובטוח שבו אנחנו נושמים סוף סוף ומחכים שהלב הפועם בכבדות יירגע! אנחנו כבר לא לבד, אין

לנו צורך להיות תמיד חמושים, העיניים פתוחות תמיד ושרופות מחוסר שינה עד שהעייפות תמסור אותנו לידי האויב! כי יהיה לך חבר יקר, אשר בידו הפקדת את כל ישותך, ואשר גם הוא הפקיד את כל ישותו בידך.

לשתות, בסופה של המנוחה. לישון בשעה שהוא שומר, לשמור בשעה שהוא ישן! להכיר את השמחה שבהגנת האדם אשר אהבנו ואשר מאמין בנו כילד קטן. להכיר את השמחה הגדולה שבהתמסרות לו, להרגיש שהוא מחזיק בסודותינו; שאנו שם בעבורו. זקנים, בלויים, עייפים כל כך הרבה שנים, נחיה מחדש צעירים וחסונים בגוף החבר, וטועמים בעיניים את העולם המתחדש, ונחוה עם החושים את הדברים היפים שחולפים, נהנים בלב מהוד החיים... אפילו לסבול אותו. הו הסבל העצמי והשמחה, לפחות שנהיה בחברה! יש לי חבר! רחוק ממני, קרוב אלי, תמיד בי. יש לי חבר, אני שייך לו. החבר רוצה בי. אני שייך לו. החברות מתיכה את נפשותינו לנפש אחת יחידה.

רומן רולן, ז'ן קריסטוף, כרך 4, עמ' 3 (מתורגם מפורטוגזית).

לא, העתים לא יבהירו את האמת, כפי שאומרים
ההיסטוריונים.

האמת ברורה כאן.

היה מרגש ובלתי נשכח לחיות את הרגעים הללו, שבהם חלמנו שיהיה לנו חבר אמיתי אשר בו אפשר להסתייע; זה נתן לנו הרבה כוח! כך היה הקיבוץ של אתמול, והיום זה איננו עוד!